

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă cea de 2 ori: Joi și Duminică,
Pără, când concediu ajutoriale. — Prețul:
pe luna 10 fl., pe 1/3 fl. v.a. Timp exterior 12 fl.
v.a. pe unu anu sau 21/2 gheblini mon. sutoria.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la
DD. corespondenți. — Peatră serie 8 cr.
Tocă timbrul cu 30 cr. de facere pu-
blicare.

Anul XXXVII.

Nr. 61.

Brașov 3 Septembrie 22 Augustu

1874.

Brașov 1 Sept. c. n. 1874.

Mai. Sa c. r. apost. a inspectionat castrele de manevre dela Bruck langa Laita, comitatul de archid. Albrecht. Archidecule a venit si la Sibiu spre a inspecta armata din Transilvania, care se afla concentrata acolo la exercitia de toamna, si fu primita cu totă onoare de catre generalitate, armata, siedi civili si ecclasiastici. Exc. Sa d. metropolit Dr. Ioan Vancea inca venit aici si si facit corintienii; asem. Il. Sa d. episc. Ioan Popa si arch. N. Popa si alții. Dupa prandiu devenit in Sa archid. Albrecht una dinca de 32 persoane intre cari se afla si metropol. Blasiusului, care se reintorse cu trenul de seara. D. episc. al Aradului inca vice la Sibiu. In 21 Augustu sub pres. Il. d. episc. I. Popa tineh consistoriul metrop. gr. or. si sedinta in cauza conchiamarii congressului alegerilor de metropolit.

„Reformă“ din Pestă ve se produc agitațiuni de alegeri. Ea scrie, ca Babesiu ar fi voit se devina alesu de metropolit, inse parasiindu speranța la aceasta s'a dusu la Cernautu, ca se imbobi candidatul de metropolitul Bendela s. a. Pruritul par de a stergi agitațiune si acestu assertu al „Reformei“ maghiare, pentru metropoli Corvinutui si mai avansat in tota primitiva si de catre patriarhie sa serbeasca, cca patriciegh gr. or. si in tota Austro-Ungaria ar fi mai credibile acceptarea. Dér' apoi si d. Babesiu merge la Arada, Sibiu si deacolce la Bucuresci la sedi. academiei, cum scrie „Aib.“ Unde si dér' adeverul? — In agitațiunea maghiara. —

Frunzariile catre Romani a la Gimescu se fiu retinute si infrenate. Capitanul Valescu din Romanii se fiu ocupat cu forța armei o gradina pe terenul de dincoce demolidou, er' in 5 Augustu, dela Apahavas si Kerekbükk se fiu dusi cu sil'a mai multi ungureni la Bacau; in 9 se fiu luate turmele pastorilor ung. si manatu preste granitii, cum scriea mai multe diaria totu magh.; er' P. Lloyd striga si la inaltime, pentru satisfactiune. Acum scrie totu „P. Lloyd“ din 29 Augustu, ca si eruirile oficiale au constatat valamai granitii si ca min. de externe conunui Austro-Ungaru a si facut reclamatiune agera la regimulu Romaniei, pretendindu satisfactiune, desdaunare si perdespirare inculpatorilor, anumitu a capiti. Valescu si ca se nu se mai repetă asemenei scene. Credeam, ca totu lucrul si numai o umbra din acea ce exageraseră diariile maghiare, ori ca e vre defirinta de possessiuni atacate de mai multe si reclamata, care are a se compiana prin midigocierea regimelor respective, nu prin atac surlaudnice, care potu provoca si jigniri in relatiunile dintre state.

— „Kelet“ diurnalul maghiar din Cluj inca publica o corespondinta preste mesura fortata a unui maghiar din Ploiesci, care, fiindu in Romanii, se subsecie, „patriot maghiar“, „hasaf“, si care luă de obiectu imparatia celor scrise de „Pressa“ in nr. 171 in contra diariului „Romanul“, caru ei impută Pr. cu tota asprime, pentruca intrun art. se occupă de sōrte romanilor din Ardeal, numindu organu degradat, care face opositiune guvernului numai pentruca elu nu voiesce se iò Transilvania si pentruca sustine relatiuni amicali cu vecinii. Acum ce se vedel? Coresp. maghiar

din Ploiesci in nr. 196 alui „Kelet“ imparatiesc si infocate eschiamari, ca deca tocma „Pressa“ vorbesca asi, apoi cum se mai pote suferi, ca „Romanul“ se mai mérge pe posta in Ungaria, dupa ce elu propaga ocuparea teritorialui ei pana la Tisza, si ca diurnale romane dincoce de Carpati numai din pe „Romanul“ sugu nutrimentul la tenui'a lor, deci provoca pe regimulu seu maghi, ca se opresca „Romanul“ din totu statulu maghiarior forta catu de pacins respectu, ca-ce agitarea si in contra unuiesi si a intregiati Ungariei si asta o pretende, ca maghiari devotati natuine sale. Va se dica, perfera ta din tene, deca nu ti mesuri vorbă catu departe ei merge lovitur'a. — Conspicatii unguri sunta mai mari nationalisti ca cei romani, ca ei facia cu maghiarismulu loru neci odata nu exhorta pentru lupta de partite, apoi ei se interesaza de nationaliti loru orunde se afla si oca sacrificia. Asemenei atitudi si nu mai multe se pastreaza si conservativii Romaniei facia cu Romanismulu in generu si mai multa nu. —

Romanismulu in practica.

Pôte ca nu există o cestiu mai delicata, de catu chiar acés'ta, despre care vremu se vorbindu cestiu. Si nu numai ca este delicta, ci in impregnarii si starea ei actuala si chiar si neplacata, mai vertosu pentru acele anime romane, caror'a li place se veda realitatea totu-deau'n si intru totu conforma cu aspiratiunile si dorintiele nationali ale loru.

Că se nu succeda a pun in vedere lectorilor si fădila icôna despre starea Romanismulu in practica, trebuie se ne intrebam cu din capulu locului, ca unde tindu aspiratiunile nationale ad animalor romaneschi, si intru catu faptele de dăr' mai vertotu faptele membrilor factori ai natuinali romane sunta de natura, de a intari sperantile si d' pregati cala catra realizarea aspiratiunilor nationali.

A responde directu la prima parte a intrebării, nu credeam se mai fa necessaruu, ca luptele noastre dovedea. Idealurile supreme ale unui popor imparatist in sius seu siptere parti printre ele, menite cu totalul totu etrogen, apoi imbrancitii, imobilii si storsu de turci si de tatar si de alti inimici seculari, sunta nesse secrete publice. —

Trecemu dér' la partea a doua. Fiori reci de dorere si amaritione ne cuprindu, candu vedem contrastul inspaimantatoriu intre aspiratiunile ce le nutrimu, si intre faptele ce se sevesiesc mai multu in imparatist, decata in favorul si avangigliu progresselor, la care ni inchinam.

Déca aruncam o privire preste Romaniei, vedem cu intrestare in apropiare si in departare Romanismulu inecata. Incaturi si coplesiti de disordia si neintelegeri pe terenul luptei politice, de caugren'a confessional, ce se manifestă uneori si in proselitism si in ura pe terenul basaricesc si de aici se reflecta si in straturile vietiei sociali, si de ambitiuni false si nedumerite, caru totu rea cauza scopolu, la care vomu se ajungem, ca si mariasevi interes individuali, caru nu se inchina decat vitelul lui auru. In lipsa unei clase de omeci independenti prin avere, caracteru firu si sentimente curate, Romanimea de dincoce de Carpati nu avu si nice astazi n're de dina cine ascepta o lupta resoluta si pertinace pentru recas-

tigarea drepturilor si libertatilor, cari pentru existinta unei nationi suntu totu asi de neaperat necesarie, ca si panes de totu dilele peuri existinti'u unui individu, — nu de catu dela pretimite, professori si mai multu dela tagm' advocacylor. Astazi inse par'ca si aceste tagme de omeni si-a perdutu independinti si abnegatines, ce o mai aveau. Pretimite inalta si calugarita nu mai da de capetul aspirationii, de successiva inaintare si penru acesa unii trebuie sa jocu rolul de „duoi bani in trei pungi“, ca nu se strice nice de o parte, nice de alta, ca-ci probant este, cumea slujerea fara aprobation mai inalta nu duce la patriarchia. — Bieti professori inse, pre langa dotatiunile, de cari se bucura, nu potu ave nice voia, nativitati unguri sunta mai mari nationalisti ca cei romani, ca ei facia cu maghiarismulu loru neci odata nu exhorta pentru lupta de partite, apoi ei se interesaza de nationaliti loru orunde se afla si oca sacrificia. Asemenei atitudi si nu mai multe se pastreaza si conservativii Romaniei facia cu Romanismulu in generu si mai multa nu. —

Romanismulu in practica.

Pôte ca nu există o cestiu mai delicata, de catu chiar acés'ta, despre care vremu se vorbindu cestiu. Si nu numai ca este delicta, ci in impregnarii si starea ei actuala si chiar si neplacata, mai vertosu pentru acele anime romane, caror'a li place se veda realitatea totu-deau'n si intru totu conforma cu aspiratiunile si dorintiele nationali ale loru.

Că se nu succeda a pun in vedere lectorilor si fădila icôna despre starea Romanismulu in practica, trebuie se ne intrebam cu din capulu locului, ca unde tindu aspiratiunile nationale ad animalor romaneschi, si intru catu faptele de dăr' mai vertotu faptele membrilor factori ai natuinali romane sunta de natura, de a intari sperantile si d' pregati cala catra realizarea aspiratiunilor nationali.

A responde directu la prima parte a intrebării, nu credeam se mai fa necessaruu, ca luptele noastre dovedea. Idealurile supreme ale unui popor imparatist in sius seu siptere parti printre ele, menite cu totalul totu etrogen, apoi imbrancitii, imobilii si storsu de turci si de tatar si de alti inimici seculari, sunta nesse secrete publice. —

Trecemu dér' la partea a doua. Fiori reci de dorere si amaritione ne cuprindu, candu vedem contrastul inspaimantatoriu intre aspiratiunile ce le nutrimu, si intre faptele ce se sevesiesc mai multu in imparatist, decata in favorul si avangigliu progresselor, la care ni inchinam.

Déca aruncam o privire preste Romaniei, vedem cu intrestare in apropiare si in departare Romanismulu inecata. Incaturi si coplesiti de disordia si neintelegeri pe terenul luptei politice, de caugren'a confessional, ce se manifestă uneori si in proselitism si in ura pe terenul basaricesc si de aici se reflecta si in straturile vietiei sociali, si de ambitiuni false si nedumerite, caru totu rea cauza scopolu, la care vomu se ajungem, ca si mariasevi interes individuali, caru nu se inchina decat vitelul lui auru. In lipsa unei clase de omeci independenti prin avere, caracteru firu si sentimente curate, Romanimea de dincoce de Carpati nu avu si nice astazi n're de dina cine ascepta o lupta resoluta si pertinace pentru recas-

si intreprinderile loru sunu asă de restrinse si de locali, incat prin nimic nu manifesta cela pacinu o umbra de interesare pentru fratii loru de sub mani straine, cari sunu aproape a succumbe in luptă pentru vieti a său mörteșe naționale. Era un tempu, cand prestigiu statului roman era paternic; atunci si noi, eram mai respectati si ne bucuram de o sărăcina mai buna sici in patria străbuna. Atunci se infinitara in Bucuresti instituite anumite pentru promovarea, latrare si validitatea Romanismului in intru si in afara; se infinitau Societătii academice compunendu-se din barbati din tota provincie romane, si scola macedo-romana, care pre fia-care anu avea se tramite la poporul roman din provincie turcesc sau numeru acunscut de apostoli ai culturie Romanismului; pe atunci romanul transilvanian sau ungurianu nu era ne tolerat si persecutat pre pamantul României; incurgariile dela Bucuresti se simtia si insuflă vîntul romana chiar si in anghihurile cele mai extreme de pe pamantul locuita de roman din cincele de Carpati, precum in Marmatia, Ugocea, Satmariu, Sabotiu etc. Astazi inse scola macedo-romana nu mai existe, romanii de cincce sunu mai reu veduti dincolo de catu strainii, er' acei membri ai Societătii academice romane, cari din nefericire sunt suditi si unoru staturi straine, suntu amenintati cu eliminare din sincolu acelui corporacioni. Si pentru ce? pentru simplul cuventu, ca ungurii tienu Societatea academica de focaluri alu Dacoromanismului, unde se plamadesc idei si se croiescu planuri referitorie la Dacoromania, si pentru aceea insisut a expira chiar priu concursulu romanilor, deca nu desfintaresc, celu pucin scoterea membrilor transilvanieni si ungurieni din sincolu acelui corporacioni. Si romani prefera a scote si a eliminare pre fratii loru din mediulocul loru, de catu a suferi si infruntă si mai departe presupurile si impunări sîrste ale ungurilor. — Totu aceste sunu fenomene, cari ne facu a crede, ca dör' ne-amu conjurata noastra contra nostra.

Disraeli, sieful cabinetului din Mare-Britanii, ajungandu la putere, si aduse aminti, ca se trage din sincolu poporului alesu (Israele) si incepă a dovedi viu interesu de sortea pecuniarilor din România, er' ungurii, nu tramtut numai misiionarii religiozari si nationali la ciangali din România, ci engagă intru ajutorul chiar si bugetul statului, ca se scape picatură ungrisca se nu se pérda in marea romândă; apoi si Paoli, episcopula dela Bucuresti, de cate ori l'amu vedutu calotindu panu la Pest' si Viena, ca se adune bani, spre a redică seminarii si alte institute cu scopuri chiar contrarie intereselor statului romanu, — si pentru ce ore nimene nu se revolta facia de ingineria si amestecul lui Disraeli si facia de machinariile si plapete comunionei ungurisgi? Peintre ce jidanciilor din tota lumea le este erata si se interessă de pecuniarii din România — maghiarilor de ai sei, nemilor de ai sei, grecilor, bulgariilor, turcilor, russilor totu asia — er' romanilor se le fa interdus — de cine? — stă si in comunicare literaria reciproca pentru cultura si a se interessă si de sortea si progressulu comunu, fara a se impedecă de presupuri si imputari? — Până mai pote inca, inse anim'a nu se lassa se mai respondem si la aceste intrebări . . .

Graminiu.

Franci'a. Scirile din 25 Augustu relata, ca regale Bavariei fu primitu in Versailles cu distinctione de catra principale Hohenlohe si min. duce Decaz, pe carelui roga regale că se exprime simpathie sale maresalului Mac-Mahon. —

Mac-Mahon visitării tîr' si manifestăza la ocazii, ca septenatul seu e garantia de ordine si stabilitate. Aceasta vizitate astă in nordu mai multa incredere in septenatul seu, dăr' in Sudu pela Nantes etc. fu intempsită cu ceva neincredere, peintru la tota primire i se trase atențiuni, ca numai republic'a e, care mai pote ferici pe Franci'a si acăsta tocma, candu partii' bonapartisti in

nordu se sufocă a - si pregati terenul imperiului lui Napoleou ala IV-le. —

Pri-vitor la Romanul dijornalul „Le Gaulois," bonapartistu, scriis, ca imp. Germaniei pregatesc un punctu negru pe orizontul politicei, peintru Domitorianu României nepotul imp. Wilhelmu Carolu de Hohenzolera cu guberniu seu siu formulata pretensiones, ca România are dreptu nedependent a inchis tractate comerciale cu statele straine si acăsta o sustine cu guberniu seu, cu totu felul de argumente basate pe istoria tractatelor de mai înainte asemenea inchise; er' Turci'a vră din contra se - si apere drepturile sale practicale. Acum ce se vedi, imperiul germanu a comunicata la Bucuresti, ca e gata a recunoscă drepturile suverane al României in privintă a tractatelor comerciale, si sustinendu acestu punctu, dreptul acestu nu va mai poti fi denegat. Austro-Ungaria'e neliniștita de aceste miscri, care tenu aicea in orientu la unu statu independent forte superiorius, care avendo de sprijinu pe Germania, la case de vreunui rebellu, o aduce intre trei foecuri, România, Italia si Germania. „Le Gaulois," dijorn. bonapartistu, se vede in sulevare acăsta tocma contrariu sympathielor romane, pe cari le dovodise atata de multa Napoleon III bonapartistu. Ore septenatul ori republic'a nu voru si mai sympathice statului romanu, ca statu latinu de astanta naturalia? — Si Austro-Ung. n'r' si mai secura, cu unu statu vecinu amicu, la bine si la reu? —

Italia inca se afla subminata de spiritul liberalistilor. Sub nume de socialisti si internaționali se priusera mai multi corifei, cari se adunaseră la consultari in Ferara, Rimini si acuma se scrie, ca si in Neapole si Sicili'a gene spiritului unei eruptions. —

Din Elveția se fia mersu agitatori comunardi, internaționali si intrasingeni că se rescole Italia. Se fia étre républic' parol'a provocata intre populele europene, ori ce mai voru si in Italia, unde liberezate sub Victore Emanuele nu suferă nece o scibare. Ce e dreptu, Berliscu a facutu atentu pe regimul italiano, ca ultramontanismul ei prepara una rescola amenintătoare; insse dusmanu' ca tura clerical romana va fi motorele acesei accusari, cu toate, ca ultramontanii tenu tare de recastigarea drepturilor avute pe totu locul in Europa.

Calatorii a Mai. Sale in Boemii si prospetele ei. —

Sau fostu sustinutu din partea oficisosa, ca calatorii' imperialului in Boemii va arătu unu caracteru eschisiv militar. Astazi, dupace s'a publicatu programul primirei Majestatii Sale in Prag'a, dupace avemu cunoștința detinuta de pregatirile extraordinarie, la cari se încordă in tota Boemii' cehii oponisituali, nu mai pacuia că germanii, peintre cata mai stralucită intempsire a monarhului, este inverdet, ca acăstă calatorie va avea totu-odata si o mare importanță politica. Numitul program vorbesc despre primires preuntemi, a nobilimeti, a tuturor autoritatilor tiasi, a deputatiilor difertti s. c. l. ce va avea locu in castelul regal din Prag'. Cardinalul-principie de Schwarzenberg, capulu opozitionei aristocratiei va conduce preuntemi, matadorii oposiției federaliste voro binvestită in frunze de deputatiilor respective pe Măiestatii Sa. Fi-va cu potința, ca acăstă ocazie se nu se aduna la cunoștința monarchului dorintele tierii si ale poporului?

Capital'a Boemiei, Prag'a se imbraca in vestiment festivu. La gar'acale ferate de statu se ridica o pôrtă triumfala grandiosa cu 30 de arcuri. Castelul se va illumină bengalicu si intră' a capitala va fi illuminata in diu'a sosirei imperatului. Cehii se intrebu cu germanii in pregatirile de priu spre a documenta loialitatea loru catra tronu, care nu s'a pututu altera priu acesa, ca națiunes

ceha stă mai bine de unu deceniu in oppositie contra guvernului Măiestatii Sale.

Dăr' chiaru foi de caracteru ofisiosu vina si ne spusu acum, ca se pregatesc cevasi cu Boemii. „Correspondance hongroise," o fôa sustinută de contele Andrásy, face o desvelire curioză. Într-un articol despre impacatunea protestă „C. H." contra insinuatunel, că si candu cont de Andrásy n'r' avă altu lucru decat a deliberă acuma cu cehii suspiru' articolelor fundamentale. Nu, la astă ceva nu s'a pututu gandi niciodata ministru nostru de externe; ceea ce incepu preocupa, este ideea unei impacatiuni cu Boemii' pe baza conditiunilor, cari le a dobândit Galitzie. O astfelu de impacatune scrie „Cor. Hongr." ar' fi si dupa gustul cont. de Andrásy. Interesantu e numai, ca pana astazi inca nu scie nimene, cari se fia conditiunile favorabile concesse Galitziei. Atât' ne a cunoscute numai, ca poloni unu ministru fara nici-o influență, care petrece mai totu timpul in concediu, in celelalte nu s'a schimbăto de locu referentiele politice ale Galitziei. Poloniul au fostu pacaliti cu unu ministru, crede cont. de Andrásy ca-l va succede acăstă si l'a boemii? Noi avem drepturi, se ni se dă drepturile noastre." Acest's e responsabil cehicu.

Se apropia fîntul pactului dualisticu, si experientele facute cu indepărtarea federalistilor la forța' dualistica său arătata prejudiciose impacatunii si pacii interne intre provincie ereditarie. Unu modu vivindu se va mai incerta cu naționalitatile cele ce perseveră la lunga drepturile sale reconosciute odată de tronu, er' celor ce - si vor parasi de buna voință — prin momeli — terrenul avutu, — nu e potere, care se li o pôta redă. —

Sibiu in 30 Augustu 1874.

Diu'a de astazi, fă unu dintre cele mai imbecurătoare si mai ferice dile pentru noi. Ca-ci astazi, ni se implen unu dintre cele mai mari dorintele ale noastre, adeca dorintă de a poti benevenită in mediulocul nostru, pre prea iubitul si neobositul archipastor, pre Excellent'i Sa archiepiscopulu si metropolitul nostru Dr. Ioane Vancea. Primires Excellentie Sale din partea filioru sei susținători, fă cea mai cordiale si cea mai insușită. O deputatiune tramsa din partea inteligenței romane gr. cat. deaci, sub conducere Ilustratitelui Sale dinu baronu Ursu, la primi si lu benevenită pre Excellentie Sa la gar'a drumului de feru, carele concomitit de br. Ursu descalcat la cortelul destinat in locuinta' bene si gustuosu angajata a diui Inspectoru scolasticu II. Bardosi.

Dupa sosire sub conducerea protop. resp. i-se prezinta Excel. Sale in corpore intelligenti si reprezentanti' basericie gr. cat. deaci, cari fura primi cu ceas mai caldărușă bunavointea parentescă din partea archipastorului seu.

Fieindu inse scopul principalu alu venirei Excellentie Sale aici, fă de a benevenită si a-si face omagiale sale la Inaltu' Sa c. r. Archiducele Albrecht, carele sosise astazi la 9 ore demnită' numai decatul s'a si prezentați Inaltului ospe, de care fă primiu cu totu gratia' si bunavointea, petrecandu acolo mai la 1/2 ora.

Dupa aceea Excellentie Sa metropolitul - si feco contenerile sale pre la mai multe notabilitati de aici intre alii la Excellentie Sa comandanțele suprême baronul de Ringelsheim, Exc. Sa Feldmarschalleitent Roseznweig etc., la Illustratiles Sa presiedintele consistoriului metropolitan gr. episcopulu Ioan Popasu si Comesulu naționalei sașesci, cari toti - i reîntorsera vistele. Asemenea si fecera Exc. Sale curtenile sale si o parte considerabila din intelligentia romana gr. or. mirările de aici sub conducerea II. Sale dinu Bolog'a, ceea ce ni-a casinutu o deosebită bucuria si multumire.

Dupac iubitul nostru archipastorul mai visi visita basericie si scol' a parochiale etc. de aici, si apoi participă la dinu' Inaltului ospe a Archi-

duncelui Albrecht, rechiamat de agende oficiale urgente la 6 ore după amidiu cu drumul de feră după o parte însemnată din inteligență și gr. cat. prin un covenit occasionalu redescris de propriez. I. V. Rusu pe recunoscerea la gara, și lăsă remasă buna delă înălțătă deșe, se reințorse la reședintă, apropiindu-gratos, căma la tempă oportună, potențu, va avea mangaiare parintescă a întreprinde vizitatiune canonica în aceste parti.

Mm.

al Rumaniei, unde în același rând, se întâlnesc și altorul —

— și altorul —

capitanului supremu din distr. Năsăudei, Aleșandru Bohatielu, în casă magnatilor Ungariei, în 13 Augustu n. s. c., la desbaterea speciale a și lui 5 din nouălă electorală.

Escentialitatea de presedinte! Ilustri maghiari! — Proiectul de lege, asupra carui a desfășurat acu, nu și satisfactoriu nici chiar dopus testului votativ în casă representativă; cu atât mai puțină inse pofă satisfactoriu deci modificările ce ni-o prezintă la 5 din astfelul proiect comisioană juridica a casei magnatilor. Deçi pentru că se-mi potu motiva votul ce voru se dau la și la sub întrebare, cu permisiunea d-vătre, ilustri maghiari, — mi voia lăsă vă se aruncă o privire în trecutul de 25 ani.

Era în primăvara anului 1848, candu pe deasupra campionilor Ungariei plană sublimile idee de egalitate, fraternitate și libertate.

Prin dieva din Posonia, la 1848 s'au facut trupa și-i 3, 5, 8, 9, 13, 15 și 20, și ceea ce privește reprezentanțele poporului, adeca ce desfășură si noi astăzi, ea si intră în viață, pre baza securității, prin alu 7-lea articolu sălă dietei din Posoniu.

Această insuflețire si acestu măscăinu pentru reforme se lati în întregă țără și străbătu și-prințe muntii Transilvaniei.

Resultatul acestei-ă I. art. si legii ardeleni din 1848, prin care se pronunciara staturile Transilvaniei, ca si ele primește ce se legiferase in Ungaria prin alu 7-lea art. Posoniuanu. In urma acestei-ă, pru cum se enunciase, si aplicase in Ungaria caritatea pentru fi-care locuitoriu: tocmai asi se recunoște si în Transilvania caritatea pentru fi-care locuitoriu, fară diferință de naționalitate, limbă si confesiune, si — se recunoște pentru totu-deanu și nestrănușavera, declarându-se abrogate toate legile anterioare, cari ar contradice acestui principiu.

Ardeleni și mai delos si mai multos, decau cum e Ungaria, si Clusiu și situata forte aproape de muntele Vladăsa, care e acoperit cu năsuți chiar și în Iuliu. De aici si fousă si insuflețirea pentru aceste principiu numai decatu început a se potoli întratâia, încăndu ce legiferă alu II. art. de lege, acestă asi mi-tilu deresera, catu numai in apariția si în formă extensă a legii mai dai de urmă reprezentanțele poporului, în realitate inse a și elodat. De altumintre caritatea nici nu s'au fost aplicata in Transilvania în conformitate ce art. alu 7-dia Ungaria, ceea ce recunoște chiar si staturile ardeleni, candu — că si de seusa — punu în fruntea legii, ca si numai pana la adunarea comună a ambelor patrie, ce se va tindă la Iuliu si ce se si publicase etc.

Legatorii ardeleni dör dejă în legea electorale din Transilvania, se abătura dela principiul primut in alu 7-lea art. din Ungaria. Ei adeca, statutorind dreptul de sigure pentru fostii urbanisti si pentru cetățenii de pre-pamantul regescu, nu luare și baza proprietățea de pamant, ci prima censule contribuționale. Mi se pare inse, ca ei ar fi putut primi proprietatea de pamant ca baza si consiliul toamă asi, cum se primi acăstă si in Ungaria, caci si staturile transilvaniene aduse o lege urbanisale inca in 1846, care o si sanctuțiasse Maiestas Sa. Aceasta lege urbanisale s'ar fi putut deci si aplică la conferirea dreptului electoral dar se urmă altu-cum, și orindu-se censu contribuționale de 8 fl. m. c., pe a carui base se intemplă apoi alegerile din 1848.

Statotirea acestui censu nascu o mare deosebire intre dreptul electoral ardeleanu si intre celu al alegerilor din Ungaria. Acestu censu fu apoi mană a multor impărechiarii si ne-crederi, si potu dice, a multor desătare pentru țără, ca-ci elu produse ne-credere intre desobile classi si naționalități.

De 26 de ani dorescu cu sete acea clișita, in carea credeam, ca' legaționile comună a Ungariei nu îndrepătă odată greșeala o comiserisem la Clusiu in 1848 atunci, candu crearam ali II-lea art. de lege. De 26 de ani trăiesc in acea sepcie, ca' legaționile Ungariei — si fiindu-tă amplă, tigă se prefacă in ș patru — legaționile comună a Ungariei au propriu si legea electorale a Ardeleanul de art. 7 alu Ungariei, omogezanu cu cestui. Sperantă mea inse, înă desătă, ca-ci casă a reprezentativă — in locu se fi creatu o lege electorală nouă, băsăla pre principiu in totu omogen — ea si creă o nouă electorală, carea face desobirea cu ardeleni, primindu ali II. art. ardeleanu de 1848.

Modestă mea parere e, ca — după ce casă a reprezentativa primul acestu art. — noi mai sănătă de totie trebuie se cunoșteme speciele de dare, caru astă in Transilvania, ca și se potenu apoi stari, ca apliaca' ea băsă potrivită său nu acestu articol? — In Transilvania — afara de darea capulu, carea nici nu servese să basă la statutorind dreptul de alege — in 48 mai eră ină darea după pamant, si ină multă mai mare de catu cum e astădi. Se plătiadate ca 40 fl. m. c., reză doar valoarea de act 70 fl. c. după care un jugeru de pamant de primă classe. Afora de acăstă se mai plătiadate 48 fl. după care o padurea de păstei de jugu; apoi 48 fl. după care o părechia de vase; asemenea se plătiadate si după oi, albine etc. Tote aceste feluri de dari inse se numerau si compunea censulu contribuționale de 8 fl. Dér chiară abstragandu dela aceste dari, si luandu de base numai darea după pamant, după chia'sa de dare indatăna pe atunci, in Transilvania erau alegorii toti aceia, cari solivau dare; in comună de primă clasa, după 15 jugere; in cel de a două după 18, in cel de a treia după 22 si in cel de a patră clasa după 24 de jogere de pamant. Astădă inse chia'sa de dare de acăd, celu ce se solvese dare directă 8 fl. acăl si se solvese numai 8 fl. 40 cr, ci — considerandu totă adausurile dela felurilor dari — elu solvese mai multă decădu 16 fl. Suntă tienături, unde — după dispunetionile noivelor votate in casă a reprezentativă — vor fi alegorii cei ce au in proprietatea 17, 18, 27 jugere de pamant; deru suntu si de acea, unde nici obișnu proprietari de case 30, ba chiaru si de 40 de jogere nu voru fi alegori.

Pentru a demostă mi voia lăsă voi lăsă, sa me provoacă la date oficiale. Să estras din opidu Năsăudu 21 de cetățeni, cari solvescu cea mai mare dare. Primule ară 21 de iug. de pamant anterior, 20 jog. de fenant si de 14 de pasiune; restul curatul înse i este de 52 fl. de contribuțione solvesc 16 fl. 12 fl. ar. Acesta dör nu pôră fi alegoriori. Aliu doilea ară 30 de jugere, si ină nu pote fi alegoriori. Astă-feliu in cea mai mare parte a comunelor nu e nici una singură alegorie la basea acestui censu.

Această angustatire inse si mai bătătorie la ochi, deca facem o paralela intre chia'sa de dare statutării in și-a 4 pentru securitatea tiente. In urmă acescă, in confinișo militare provincializata, in cotele: Baciu, Bodrogu, Timișu, Tonculu si în partile anexante cotelui Crasna se recera numai 10 jugere; in cotele: Solocnicu de mediu, Crasna, Zaranda, Cetatea-de-pe-tră, lasină in dist. Haiduciloru inse se recera numai 8 jugere. Dupa acestea chia'sa, precandu in districtul Năsăudului, cu uno teritoriu de 50 m. c., abăi suntă 300 alegori, pe atunci in districtul vecin, in Cetatea-de-pe-tră, suntu 7000 de alegori, desu numeroală populatiori și același cu districtul Năsăudu, er territorialu si numai pe diemetea cau e acescă.

Disproporționarea se arăta inse si mai tare, deoarece in paralela securitatele comune ale districtului Năsăudu cu comune din cotele vecine, unde suntă alegori după dreptul cela vecină. Asă in cotelui vecin alu Clusiu, comuna Cojocileanu are 1340 de susțe, cu abăi cate-va mi de jugere proprietate de pamant. Act sunta 150 alegori, precandu in districtul Năsăudu după 4 mi de jogere cada cate-va alegori.

Acestea suntu atari diferenție, catu eu credut celu puciună, ilustri maghiari, ca -mi veți lăsă in considerare cercera, că se bizevăti a recede dela primirea modificării cei si prezenta comisioană juridica la acăstă și, si veți binevoi a primi testul votativ in casă a reprezentativă, cu statu mai vorbă ilustri maghiari, cu catu ca acăstă statutorind electorală va se alba multă influență la arondarea cercurilor electorală si si la cea a comi-

telor. Eu asiș credut, ca nime va fișă ca si justu, că una lienuță de 42 m. c. — arondandu-se comitatele, se alba in comitatul comisioană numai atati reprezentanti, catu voru se alba si cate-va comite, ca si unu teritoriu numai de cate-va mii de judeze.

scrieră Galina

Amu auditi accentuandu-inse, illustri maghiari, ca dör' politica maghiara, respective politica naționalitatii maghiare, ar' preteang angustatirea dreptului electoral in Transilvania. Eu din partem, nu-mi permisă se dechiaru, ca inca partecipu politica maghiara si deci ca si eu doresc politica naționalitatilor maghiare; dör' eu credut, ca illu' casă a magnatilor numai atunci va urmări politica maghiara, candu nu va angustati drepturile, ci va cercă a se asiediă pre o base omogenă. Ei atunci va urmă o politica maghiara, a naționalitatii maghiare, candu va impartiști de egalitatea in drepturi pre fi-care cetățoasă; atunci va urmă ea o politica maghiara sanetăosă, candu nu va ambi-dapă o politica nici provincială, nici municipiale.

Candu e vorba de statotirea dreptului electoral, ori a altui dreptu, noi trebuie se castamă, ca — după aceste chia'sa, bună ora in cotelui Albei infioră — care va fi proporțiea intre cei indreptati si intre elementul maghiara; ca ci, illustri maghiari, Ungaria a fostu aparta din cale mai vechi tempi mai ales, desi nu chiar eschisivă, nu numai de cei ce apartinu naționalitatii maghiare, ci chiaru pe națunes maghiara o operara toti cei ce apartinu Ungariei!

Este cunoscutu apoi, ca intre nobili mai atatia apartinu altora naționalitatii, cati si naționiunii maghiare. Preicum de aci, asi, si din aceea, ca ar' inițiat intre alegorii si catiera perciute din proprietăți mici, nu se va îscă inse nici una perciute pentru maghiariștii in Transilvania. Fiu-mi permisă s'er derivă astă de acolo, ca Ardeleanu fu o data nedependente, ba inca si tienături atunci de elu si unele comitate din Ungaria, in cari erau in preponderanță romani, — si totusi chiar stondi fa în fără maghiariștii in Transilvania. Deic din impregurătare, ca alegorii maghiari ar' ramână in minoritate in unele comite, nu se va se traage acea consecință, de carea se temu multi. Se me seruvesc una exemplu. In acele tienături unde suntă numai cat doi alegori — bună ora in districtul Năsăudului — elementul maghiaru nu pote fi in minoritate, ca ci înțrepopoartă si româna. Si totusi, districtul Năsăudului — dându probă, ca nu urmarește politica eschisiva națională, alesu uno reprezentanti maghiari, dör' nu prin baturi si maneci, ci prin încrere. De altumintre noi vedem, illustri maghiari, ca in Ungaria se inscrierea si alegorii noii — pe baza legală din 48 — statul, catu numeroală privilegiilor si de diece ori mai mică ca al acestora. Si totusi vedem, ca influintă si in masă a seiei a 10 parti, care apartinu naționiunii maghiare. Aceasta influintă va ramâne in mană loru si in Ardeleanu in acele comitate, unde densii vor escala prin sciinția, patriotism si prin servitia pentru binele comunei, unde inse vor escala prin acestea cei de naționalitate nemaghiara, acolo vor eserce influintă a acestia, nu cei străini, apartinu ei chiar si naționalitatii maghiare. Din aceșta impregurătare inse pote se rezulta pentru patria numai folosu, nici candu inse daus.

In urmă a acestoră, desi nu e satisfactoriu și-a 5 alu propulsorul de noile electorale nici după testul votativ in casă a reprezentativă, deoarece eu asi fi dorit se se credie o lege electorală radicală, — totusi lu-primește după cum s'a redus in casă a reprezentativă, catu alături a noile multă indreptare. Adăulea progresu in acea, ca ea da dreptul de alegeri si onorabilită, caru si lăsă in cetele, desi art. II alu legii, din 48 îl denegă dreptul electoral, asă catu precandu nu capeladu din Clusiu său un investitorul-adjuncta de aci, aveau dreptul electoral: pre atunci un canonici din Blasie nu-l avea. Prinimdu eu deci scăzută regu illustră casă a magnatilor se binevoiesc si lu primii si ea, nu numai din punctul de vedere alu dreptatil, ci si din celu al politicii: ca ci va casione, mare dorere maiorității locuitorilor ardeleani acea impregurătare, ca in cetele Cetatea-de-pe-tră pôră si cine-va alegorii si numai după 1/4 sesiune — desi Cetatea-de-pe-tră se tienă de Ardeleanu nainte de 48 — precandu in Ardeleanu se cere de patru si de cinci ori mai multă, si acăstă numai pentru ca Cetatea-de-pe-tră se anexă Ungariei cu ceva mai nainte.

Aceasta ar fi nedreptate, si de acea mi repetu

rogarea, că illustr'a casa a magnatilor se buvoiuă să aibă loc în primii 8-10 ani, după testul votat în cas'a reprezentativă.

Noutati diverse.

— Dela conferintă din 7 Sept. tientă la Blasius se astăptă organizarea ei prin un statut, macar cum e calea al statului r. c., al cărui președinte episcopal ca senatului scolaristic e un corp cu o nouă animă asemenea batătoriei pentru cas'a comună. — Așteptăm asemenei relații cu totă intensitatea doritorilor comune. —

— Că urmăre a agitațiunilor precedente despre conduită a pasanșării a gimnaziilor slovace din Ung, de nord, ministrul instr. publ. al Ung. prin rezoluție Mai. Sale din 20 August a ordinat desființarea definitivă a gimnasiilor și a preparandelor slovace din Nagy Rózsa, susținând dreptul fundatorilor de a dispune cu fondurile lor. Se mai porță frică și de desființarea celorlalte gimn. slovace de asemenea prepusuri. —

— Sasii în cas'a arondării nu vorbesc cu urmă provocarii min., ci vorbă nouă prin universitățile săsești se fac consultanții respective. Românii, cind s'ar constitui între partea politică reunite și s'ar avea reprezentanță, încă ar pot face mai multe în consonanță și la temă.

Anunț scolaristic.

La școalele centrale române gr. or. din Brasov — școalele primare cu 4 clase pentru copii și totă atenție pentru copile, gimnaziile de 8 clase, școală comercială secundară și școală reală inferioră, fiindcă cu 3 clase — se începe anul școlar din 1-a Septembrie st. v. 1874.

Inscrierile se facă începând din 30 Augustu pana în 6 Septembrie în orele 8—12 a. m. în caniculara direcțiunile școlare.

Publicându acestea spre orientare subscrisea direcție se adă în placută poziție, a aduce totușă data la cunoștință On. publicu scrisore imbutătură și de mare importanță:

1. Ca înstăultzul ministerului regia ungurescă de culte și de instrucție publică a binevoitoa prin emisiuni seu din 14 Iuliu a.c. nr. 18260 a conferit școalei noastre comerciale secundară — în care se prîmnușesc elevi, cari ar absolvîtu cu succesul școală reală inferioră său gimnaziul inferioră — dreptul de publicitate și facultatea de a estrădă testimoniul reconoscute de statu;

2. Ca cu începutul anului școlar, 1874/5 se va deschide — multumită maranșmului concursu alu On. Reuniuni a femeilor române din Brasov — și clasa V-a de fetețe, în care pe lângă lăsrul de manus se vor instruie elevi prin profesori specialisti în studiile cele mai necesare pentru cultură mai dezvoltată a secului femeiescu.

Brașov în Augustă 1874.

Directorul școlelor centrale române gr. or.
Dr. L. Mesiotă.

- e) Dregusiu și Zimbroiu,
- f) Geurita, largă, fatacăne și Sebes,
- g) Tatarca și francileasă,
- h) Dealu-latu, Seloselu și prelunca,
- i) Koca de Josu,
- k) Fața Nyiragiu mare și a Roptierii padure fară golisti; dela **1-a Ianuarie 1875**, pe 3 ani.

3. Mără de farina dela Cihorul de Josu de la **1-a Ianuarie 1875**, pe 3 ani.

4. Pe holuri Cihorului de Josu 43 Jugești org. patr. pamant arctoriu si 14 iug. 825 m. org. locu cosibilu, dela **1 Ian. 1875** pana in **31 Decembrie**, pe 1 anu.

5. Fabrică de porcellană din Gurgiu, dela **1 Ianuarie 1875**, pe 6 anu.

6. În piatră Gurguiului 6 localități spre a rindea dela **1 Ianuarie 1875**, pe 3 ani.

Ofertele scrise și inchise sunt de a se proveyă cu timbru de 50 cr. si cu 10% din sumă de esențări se trebuie să se admunere înaintea începerii de licitație, fiindcă ca după aceea unele că acese nu se vor primi. —

Punctele de licitație se potrivă privi în caniculari de silvicultură în orele oficiale, la care a se insinua se provoacă toti aceia, cari vorbesc la lăsu parte la licitație.

În urmă dela această licitație în legătură cu ofertări scriși inchis, se vor eschide toti aceia, cari în contra înalței reg. — au portat ceva prește, sau datorizările sale, precum neplaierea arenăi, sau depuneră cauzării etc. nu și leau împlinitu.

Gurgiu 18 Augustu 1874.

Oficiul reg. ung. de Silvicultura.

Nr. 2451 — 1874. 3-3

Escrive de concursu.

Pentru două stipendii de cate 315 fl. v. a. usata de juristi absolvi: Iosif Rose'a și Eli's Dania, cesta din urmă în an. scol. 1873/4 ascultători de agronomie la Institutul sup. din Ung. „Altenburg,” — pentru patru stipendii de cată 34 fl. v. a. usata de juristi absolvi: Simeon Marginăneanu, Ioanu Mihaițianu, Vasiliu Oteanu și Augustinu Pop, totușă din fundație repausatului Dr. de medicina Simionu Romanianu, devenit ceteată vacante; — asemenea și pentru două Stipendii de cată 63 fl. v. a. din accesă fundație, ușor usata de gimnaziștii absolvi Iacobu Mica, devenit ceteată vacante, și și altul de Augustinu Bonea studente de la IV-a cl. gimn., abă acestui din urmă pentru nelegitimare despre progresul facut în studiu în anul scolaresc aspirat pre terminul prefis, declarat de vacante, prin același pana în **15 Septembrie a. c. st. n.** se scrie concursu.

La aceste stipendii potu concurge:

- 1. Numai aceli tineri studenti pauperi, cari sunt nascuti în marea principata alu Transilvaniei. —
- 2. Cari au din studiu calculi de eminență si portare morale buna. —
- 3. Deimpresu cu auditorii de medicina și de jura acela, cari se vor aplica la școlilele reale pr. tehnica, montanistica și silvanistica. —
- 4. Deintre concurenți vorbă avé preferință „celeris paribus” celii de origine nobili si consanguini priuți fundatoru. —

5. Dela concurenți se cere, că testimoniale scolastele alaturându la cererile lor concursuale se le dă în origine ori în Copia autenticată, se producă carte de botez, dr. atestatele de paupertate și de prevedute cu subserice antistarai comunali și a parochial respectiv, și intariri cu sigilul comunale și ală parochial, precum și cu subsericea oficialu politice de cercu; dr. în cată și opidu cu subsericea parochialui și a antistarai cetățene ori opidane. —

Cererică concursului astfelui ajudeat vora fi a se subserbe pana în terminala prefis, la subsemnatul Consistoriu metropolitanu.

Dela Blasius din siedintă Consistoriale tientă la 15/3 Augustu 1874. —

Consistoriu metropolitanu gr. cath.
de Alba-Iulia și Fagaras.

Nr. 2451 — 1874.

3-3

Escrive de concursu.

Pentru două stipendii de cate 52 fl. 50 cr. v. a. de la fundația fericitudinii episcopu alu Fagarasului loianu Bobu, usata de gimnasiști absolviți Alessandru Ciavăsi și Aleșiu Viciu devenite vacante, prin acăsta se scrie concursu pana în **15 Septembrie a. c. st. n.** —

La aceste stipendii potu concurge tineri studenți de naționalitate româna gr. cath. nascuti în Transilvanii, cari au calculi de eminență în studiu si portare morale buna. — Concurenții la aceste stipendii au de a-si tramite cererile lor concursuale instruite cu recerutele testimonia scolarești si atestate de botezi și paupertate pre terminul prefis la subsemnatul Consistoriu metropolitanu.

Dala Blasius din siedintă Consistoriale tientă la 15/3 Augustu 1874. —

Consistoriu metropolitanu gr. cath.
de Alba-Iulia și Fagaras.

Nr. 2447 — 1875.

2-3

Concursu.

Cu gratiosulu decretu alu in. ministeriu reg. ung. du culțe si instrucțione publica de datu 2 Augustu 1874 nr. 6504, aprobadu fundația de stipendii a lui Ioanu Gavriliu Vajda de Soceșmeș (Globo), fostul casarior de banca la cas'a regia principală, si a societă lui Elisabeta nasc. Fuleștiu; — pre anul scolaresc 1874/5, cu această se scrie concursu publicu la trei stipendii de cate 60 fl. v. a. si un stipendiu de 50 fl. v. a. austr. —

Competitorii la aceste stipendii au de a subterna suplicele lor la subsemnatul Consistoriu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia, cela multu pana la **25/13 Septembrie 1874.** — In suplice vorbă avé de a documenta:

a) că frequență vre-o școală publică reală, gimnastică, academică, sau universitate ori politehnica că ascultatori ordinari. —

b) că au portare morale buna, că au facut progresu bun în studiu, că sunt de religioase gr. cat. sau de confesione gr. resaraténa, și că sunt bine românesce. —

c) că sunt consangeni cu priuți fundatoru sau cu socii acescăi. —

La casula candu din familiile fundatorilor nu s'ar afili competitori calificați, stipendii se vor conferi la tenetori romani, cari vorbă poté se documenteze:

a) că frecuentează vre-o școală publică reală, gimnastică, academică, universitate sau politehnica că ascultatori ordinari. —

b) că au portare morale buna, că au facut progresu bun în studiu, că sunt de religioane gr. cat. sau de confesione gr. resaraténa, — că sunt bine românesce, și că intră adevarat sunta seruți și lipiti de mihiuloc de întretinere. —

Din siedintă Consistoriuului metropolitanu gr. cat. alu Alba-Iulia tientă in Blasius la 22/10 Augustu 1874.

Consistoriu metropolitanu gr. cat.
de Alba-Iulia și Fagaras.

Cursurile

la bursa in 1 Sept. 1874 stă astăzi:

Gălbini imperiale	—	—	—	—	—	—	cr. v. a.
Napoleaci	—	—	8	81	—	—	—
Augsburg	—	—	103	80	—	—	—
London	—	—	109	75	—	—	—
Imprumul national	—	—	74	80	—	—	—
Obligații metalice vecchi de 5%	—	71	80	—	—	—	—
Obligațiiile rurale ungare	—	78	25	—	—	—	—
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
Actualu bancu	—	—	875	—	—	—	—
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •
• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • • • •

Redactoru responditoru
IACOBU MURESIANU.

Ediționă: Cu tipărișul lui
IOANE GÖTT si fiu HENRICU.